

GAZDÁLKODÁSI KÉZIKÖNYVEK

CASH FLOW



Budapest, 2023

Szerzők:

dr. Füredi-Fülöp Judit

Várkonyiné dr. Juhász Mária

Bozsik Sándor

Szémán Judit

dr. Süveges Gábor Béla

Sorozatszerkesztő:

Kökényesiné Pintér Ilona

ISBN 978-963-638-684-9 (*papíralapú*)

ISSN 2416-2310 (*Tanácsadói könyvek*)

ISSN 1788-3245 (*Gazdálkodási kézikönyvek*)⁴

ISSN 978-963-638-687-0 (*pdf*)

ISSN 987-963-638-686-3 (*epub*)

ISSN 978-963-638-685-6 (*mobi*)

Kiadja a SALDO Pénzügyi Tanácsadó és Informatikai Zrt.
Felelős kiadó: Sarkadi-Nagy András, a SALDO Zrt. vezérigazgatója

© A Saldo Kiadó valamennyi kiadványa szerzői jogvédelem alatt áll.
E kiadvány bármely részének sokszorosítása, bármilyen adatrendszerben való
tárolása (*papír; elektronikus stb.*) a kiadó előzetes írásbeli engedélye nélkül tilos!

TARTALOMJEGYZÉK

1. CASH FLOW KIMUTATÁS ÉRTELMEZÉSE ÉS SZEREPE	5
1.1 A cash flow kimutatás értelmezése és szerepe a számviteli törvény szerint	5
1.2 A cash flow kimutatásra vonatkozó szabályozás fő vonásai a IAS7 szerint	10
2. CASH FLOW KIMUTATÁS FORMÁJA, FELÉPÍTÉSE	13
2.1 A cash flow módszertani megközelítése.....	13
2.1.1 Indirekt módszer	13
2.1.2 Direkt módszer	14
2.2 A cash flow kimutatás felépítése	15
2.3 A cash flow kimutatás információforrásai.....	17
3. MŰKÖDÉSI CASH FLOW	21
3.1 Korrigált adózás előtti eredmény	22
3.2 Elszámolt amortizáció	23
3.3 Elszámolt értékvesztés és visszairás	23
3.4 Céltartalékképzés és -felhasználás különbözete.....	25
3.5 Befektetett eszközök értékesítésének eredménye	26
3.6 Szállítói kötelezettség változása	28
3.7 Egyéb rövid lejáratú kötelezettség változása	29
3.8 Passzív időbeli elhatárolások változása	30
3.9 Vevőkövetelés változása.....	31
3.10 Forgóeszközök (vevőkövetelés és pénzeszköz nélkül) változása	34
3.11 Aktív időbeli elhatárolások változása.....	36
3.12 Fizetett adó (nyereség után)	36
3.13 Fizetett osztalék, részesedés	37
4. BEFEKTETÉSI CASH FLOW	41
4.1 Befektetett eszközök beszerzése	41
4.2 Befektetett eszközök eladása.....	43
4.3 Hosszú lejáratra nyújtott kölcsönök és elhelyezett bankbetétek törlesztése, megszüntetése, beváltása.....	45
4.4 Hosszú lejáratra nyújtott kölcsönök és elhelyezett bankbetétek	46
4.5 Kapott osztalék, részesedés	47
5. FINANSZÍROZÁSI CASH FLOW	51
5.1 Részvénykibocsátás, tőkebevonás (tőkeemelés) bevétele.....	51
5.2 Kötvény és hitelviszonyt megtestesítő értékpapír kibocsátásának bevétele	52
5.3 Hitel és kölcsön felvétele	52
5.4 Véglegesen kapott pénzeszköz.....	53
5.5 Részvénybevonás, tőke kivonás (tőkeleszállítás)	55
5.6 Kötvény és hitelviszonyt megtestesítő értékpapír visszafizetése	56
5.7 Hitel és kölcsön törlesztése, visszafizetése	56
5.8 Véglegesen átadott pénzeszköz.....	57

6. MÉRLEG ÉS CASH FLOW ÖSSZEFÜGGÉSE, EGYÉB TÉTELEK	61
6.1 Mérleg és cash flow összefüggése.....	61
6.2 Egyéb tételek	63
7. VEZETŐI CASH FLOW KIMUTATÁSOK – DIREKT KIMUTATÁS	67
8. VEZETŐ CASH FLOW KIMUTATÁS – INDIREKT KIMUTATÁSOK	77
9. F-MODELL	91
10. CASH FLOW ÉS A VÁLLALATI ÉLETGÖRBE	99
10.1 Az indulás fázisának cash flow képe.....	101
10.2 Növekvő cég cash flow-ja	104
10.3 Érett cég cash flow-ja.....	106
10.4 Lassan hanyatló cég cash flow-ja.....	108
10.5 Gyorsan hanyatló cég cash flow-ja	110
11. A SZABAD CASH FLOW FOGALMA ÉS FAJTÁI	113
11.1 Bruttó működési szabad cash flow	114
11.2 Áttétel nélküli és áttételes szabad cash flow	115
11.3 Finanszírozás és bővítő beruházások előtti cash flow.....	117
12. A PÉNZÜGYI HELYZET ELEMZÉSÉNEK SZÜKSÉGESSÉGE ÉS LEHETŐSÉGEI	119
12.1 A célokhoz igazodó elemzés	119
12.2 Pénzügyi mutatószámokkal történő elemzés	121
13. A CASH FLOW KIMUTATÁS VERTIKÁLIS ELEMZÉSE ÉS MUTATÓSZÁMOKKAL TÖRTÉNŐ VIZSGÁLATA	127
13.1 A cash flow kimutatás elemzésének szükségessége	127
13.1.1 A cash flow kimutatás vertikális elemzése	129
13.2 Mutatószámok szerepe a cash flow kimutatás vizsgálatában.....	132
13.2.1 Az ok-okozati összefüggések feltárásnak szükségessége a cash flow kimutatások elemzése során.....	135
14. FELHASZNÁLT FORRÁSOK.....	137

1. CASH FLOW KIMUTATÁS ÉRTELMEZÉSE ÉS SZEREPE

1.1 A cash flow kimutatás értelmezése és szerepe a számviteli törvény szerint

A számviteli törvény előírásai alapján nélkülözhetetlen, hogy a piac szereplői számára hozzáférhetően, döntéseik megalapozása érdekében mind a vállalkozók, mind a nem nyereségorientált szervezetek, valamint az egyéb gazdálkodást folytató szervezetek vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről és azok alakulásáról objektív információk álljanak rendelkezésre.

1. ábra: A vagyoni, pénzügyi, jövedelmi információk forrásai



Az éves beszámolót [illetve az összevont (konszolidált) éves beszámolót] készítő vállalkozások esetében:

- a vagyoni helyzettel kapcsolatban elsődlegesen a mérleg,
- a jövedelmi helyzettel főként az eredménykimutatás szolgáltató adatokat, míg
- a pénzügyi helyzet bemutatására a cash flow kimutatások szolgálnak.

A mérleg bemutatja azokat az eszközöket, amelyekkel a vállalkozás rendelkezik, illetve az eszközök forrásait. Az eszközök és források egy-egy adott időpont állapotát tükrözik, így a két pillanatfelvételszerű kép alapján láthatjuk az egyes vagyonelemek két időpont között bekövetkezett változását, de nem ad arra magyarázatot, hogy milyen tényezők együttes hatására történt ez a növekedés, vagy csökkenés. Tehát, ha két egymást követő mérlegben megvizsgáljuk az adott periódusok végének pénzeszközallo-

mányát, megállapítható, hogy a beszámolási időszak alatt a pénzeszköz növekedett vagy csökkent, de a mérlegadatok nem adnak arra magyarázatot, hogy miért változott a pénzeszköz.

Az eredménykimutatásból megismerhető az adott időszakban felmerült költség, ráfordítás, illetve ugyanezen időszakban realizált értékesítési árbevétel, illetve más bevételjellegű tételek, de azt, hogy a működési tevékenységhez kapcsolódóan mennyi pénzeszköz halmozódott fel, illetve mennyi pénzeszközt használt fel a vállalkozás, már nem mutatja meg.

Tehát mind a mérleg, mind az eredménykimutatás tartalmaz a pénzeszközök felhasználásával, forrásaival kapcsolatos információkat, amely egy számviteli kérdésekben jártas felhasználó által kiolvasható, de egyik kimutatás sem biztosítja a befektetési, illetve finanszírozási tevékenység egy időszakra történő bemutatását.

A nemzetközi beszámolási standardok fogalma alapján a beszámoló felhasználói számára fontos információt hordoz az, hogy a vállalkozás hogyan termeli és használja fel

- a pénzeszközöket és
- a pénzeszköz-egyenértékeseket.

A pénzeszköz-egyenértékesek a rövid távú, magas likviditású befektetések, amelyek könnyen ismert összegű készpénzre válthatók át, és amelyeknél elhanyagolható az értékváltozás kockázata. A magyar számviteli törvény deklarálja, hogy a cash flow a pénzeszközállomány változását mutatja be, így a pénzeszköz-egyenértékesek (tehát követelések, értékpapírok) a forgóeszköz-állományváltozás tételei között szerepelnek.

A pénzbevételt jelentő hozamok, illetve a pénzkidást előidéző ráfordítások különbségének levezetésével – a gazdálkodó tevékenységeinek jellegétől függetlenül – feltérképezhető a finanszírozás erőforrása, illetve az erőforrások felhasználása, mivel a gazdálkodóknak a pénzeszközökre azonos okokból van szükségük, bármennyire is különböznek fő bevé尔特ermelő tevékenységeik. Tehát a cash flow kimutatás strukturált, összehasonlítható módon tartalmaz információt a gazdálkodó egységhez befolyó, illetve onnan kifizetett pénzeszközökről.

A cash flow kimutatás pótolhatatlan információkat szolgáltat, mivel

- bemutatja a kapcsolatot az eredmény, illetve a pénzeszközök változása között;
- segít megítélni a társaság jövőbeni pozitív cash flow-t produkáló képességét, jövőbeni fizetőképességét, osztalékfizetési képességét;
- a vezetés pénzeszközökkel való gazdálkodását értékeli;
- megjeleníti a vállalkozás pénzügyi helyzetének hatását a befektetési és finanszírozási tevékenységre.

A cash flow kimutatás összeállításában is kiemelt szerepe lesz a gazdasági események eredmény-, illetve pénzeszközváltozására ható összefüggéseinek.

Vannak tiszta pénzáramlást jelentő gazdasági események, amelyeknek nincs eredményhatása. Találkozhatunk tiszta eredményváltozást okozó eseményekkel, amelyeknek nincs hatása a pénzmennyiségre. Vannak ugyanakkor olyan gazdasági események, amelyeknek mind az eredményre, mind a rendelkezésre álló pénzmennyiségre lesz hatásuk, igaz időbeli eltérés lehet ezen változások között.

2. ábra: A pénzáramlás és az eredményhatás összefüggései



Az üzleti évben bekövetkező gazdasági eseményeket aszerint csoportosíthatjuk, hogy milyen kapcsolat van közöttük az eredményre és a pénzeszköz mennyiségre gyakorolt hatásban.

Ezeknek a csoportoknak eltérő kezelése indokolt a cash flow kimutatás összeállítása során.

A cash flow kimutatásnak az adott időszakra vonatkozó cash flow-kat kell bemutatnia

- működési,
- befektetési és
- finanszírozási

tevékenységek szerint csoportosítva.

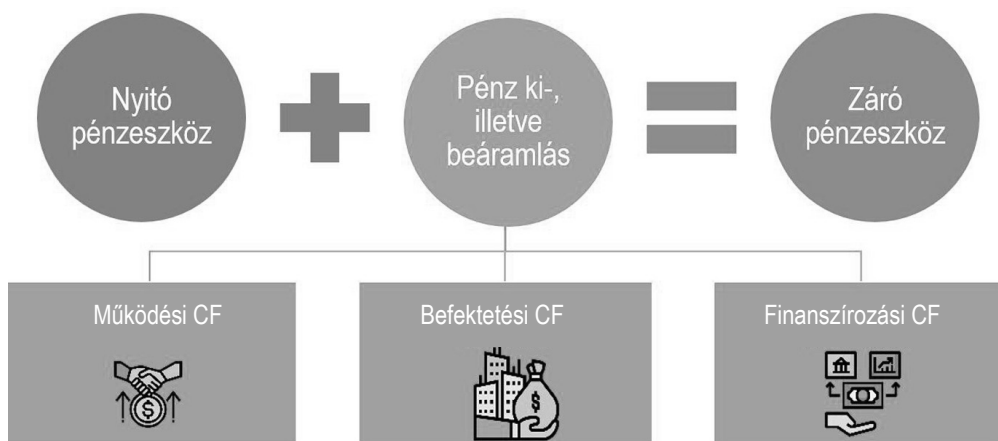
A cash flow kimutatás a gazdálkodó működési, befektetési és finanszírozási tevékenységeiből származó pénzáramait a tevékenység szempontjából legmegfelelőbb módon mutatja be. A tevékenységenkénti besorolás olyan információt nyújt, amely lehe-

tővé teszi a felhasználóknak, hogy felmérjék ezen tevékenységeknek a gazdálkodó pénzügyi helyzetére gyakorolt hatását, valamint a pénzeszközök összegét. Ez az információ a fenti tevékenységek közötti kapcsolatok értékeléséhez is felhasználható, mérlegelni tudják többek között, hogy képes lesz-e eleget tenni a kötelezettségeknek, tud-e osztalékot fizetni.

A cash flow elvileg egyenlő lenne azzal a pénzmennyiséggel, amit az év végén találunk, ha a bevételekből levonjuk a költségeket /ráfordításokat/ egyéb kifizetéseket. Ez a leegyszerűsítés azonban csak akkor lenne igaz, ha

- a pénzügyi év elején a nyitó pénzállomány nulla lenne, és
- az összes pénzbevételt azonnal beszédtek és a költségeket, ráfordításokat, kiadásokat azonnal kifizették volna.

3. ábra: A cash flow kimutatás területei



A pénzáramlás tehát attól függően változik, hogy a fizetési határidőket mennyire tartják be a vevőink, illetve a gazdálkodó betartja-e a neki adott fizetési határidőket. (Például amennyiben a decemberben számlázott eladást csak januárban fizeti ki a vevő, akkor az értelemszerűen csak januárban látható a pénzforgalomban.)

A cash flow kimutatás nemcsak az éves beszámolóban, illetve az összevont (konszolidált) éves beszámolóban nagyon fontos része, de ennek segítségével előre jelezhető akár egy jövőbeni pénzforgalmi nehézség (és így ezekre fel lehet készülni), de akár egy beruházás megvalósításához, tervezéséhez is nélkülözhetetlen eszköz.

1. táblázat: A beszámoló típusokhoz tartozó határértékek a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény szerint

Mutatóérték	Éves beszámoló	Egyszerűsített éves beszámoló	Mikrogazdálkodói egyszerűsített éves beszámoló	Összevont (konszolidált) éves beszámoló
	kötelező	választható	választható	kötelező
Mérlegfőösszeg	> 1 200 mFt	< 1 200 mFt	< 100 mFt	> 6 000 mFt
Éves nettó árbevétel	> 2 400 mFt	< 2 400 mFt	< 200 mFt	> 12 000 mFt
Átlagosan foglalkoztatottak	> 50 fő	< 50 fő	< 10 fő	> 250 fő
Nem választhatja		Nyrt., az anyavállalat, a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodó, akinek papírjai tőzsdei kereskedelme engedélyezett	Könyvvizsgálatra kötelezett vállalkozás, befektetési vállalkozás, pénzügyi holding-vállalkozás	

A cash flow kimutatás készítése kötelező azon kettős könyvvitelt vezető vállalkozóknál, ahol két egymást követő üzleti évben a mérleg fordulónapján a következő (nagyságot jelző) három mutatóérték közül bármelyik kettő meghaladja az 1. számú táblázatban szereplő határértéket, azaz:

- a mérlegfőösszeg az 1200 millió forintot,
- az éves nettó árbevétel a 2400 millió forintot,
- az üzleti évben átlagosan foglalkoztatottak száma az 50 főt.

A feltételek teljesülése esetén sem készíthet egyszerűsített éves beszámolót a nyilvánosan működő részvénytársaság, az anyavállalat, a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodó, valamint az olyan vállalkozó, akinek kibocsátott értékpapírjai tőzsdei kereskedelme engedélyezett.

6. MÉRLEG ÉS CASH FLOW ÖSSZEFÜGGÉSE, EGYÉB TÉTELEK

6.1 Mérleg és cash flow összefüggése

A működési, a befektetési, a finanszírozási cash flow-val meghatározott pénzeszköz-változás összevontan meg kell, hogy egyezzen a mérlegben kimutatott pénzeszközök változásával. A pénzeszközök év végi devizás átértékelése nem minősül pénzmozgásnak, ezért annak hatását a cash flow kimutatásban külön tételként, a „27. Devizás pénzeszközök átértékelése” sorban indokolt bemutatni.

A fordulónapi eredményhatású devizás tételek átértékelésének hatását a befektetett eszközöknél és a hosszú és rövid lejáratú hitel- és kölcsön kötelezettségeknél – azaz a befektetési és a finanszírozási cash flow-ban is – ki kell szűrni. (Nem realizált árfolyamkülönbségek a befektetési és a finanszírozási cash flow-ban nem mutathatók ki.)

38. táblázat: Devizás pénzeszközök átértékelése a cash flow-ban

	Előző év	Tárgy év
I. Működési cash flow (1–13. sorok) ±		
II. Befektetési cash flow (14–18. sorok) ±		
III. Finanszírozási cash flow (19–26. sorok) ±		
IV. Pénzeszközök változása (I+II+III. sorok) ±		
27. Devizás pénzeszközök átértékelése ±		
V. Pénzeszközök mérleg szerinti változása (IV+27. sor) ±		

Esettanulmány 25.

A „CASHFLOW” ZRt. devizás tételei fordulónapi értékelésével kapcsolatosan a következő információkkal rendelkezünk:

- a vevőkövetelések nem realizált árfolyamnyeresége 500 eFt,
- a szállítói kötelezettség nem realizált árfolyamnyeresége 700 eFt,
- a devizabetétszámlával kapcsolatban kimutatott nem realizált árfolyamvesztés 300 eFt.

39. táblázat: Esettanulmány 25. megoldása

Megnevezés	Esemény hatása	Információ-forrás
I. Működési cash flow (1–13. sorok) ±	0	
1a. Adózás előtti eredmény ±	+500 +700 –300	Eredménykimutatás
1b. Korrekciók az adózás előtti eredményben ±	+300	Analitika
1. Korrigált adózás előtti eredmény (1a+1b) +	+1 200	
6. Szállítói kötelezettség változása ±	–500	Analitika
9. Vevőkövetelés változása ±	–700	Analitika
II. Befektetési cash flow (14–18. sorok) ±	0	
III. Finanszírozási cash flow (19–26. sorok) ±	0	
IV. Pénzeszközök változása (I+II+III. sorok) +	0	
27. Devizás pénzeszközök átértékelése ±	–300	Analitika
V. Pénzeszközök mérleg szerinti változása (IV+27. sor) ±	–300	

Esettanulmány 26.

A „CASHFLOW” ZRt. devizás tételei fordulónapi értékelésével kapcsolatosan a következő információkkal rendelkezünk:

- a hosszú lejáratra adott kölcsön nem realizált árfolyamnyeresége 500 eFt,
- a hiteltartozás nem realizált árfolyamnyeresége 700 eFt,
- a devizabetétszámlával kapcsolatban kimutatott nem realizált árfolyamnyereség 400 eFt.

40. táblázat: Esettanulmány 26. megoldása

Megnevezés	Esemény hatása	Információ-forrás
I. Működési cash flow (1–13. sorok) ±	0	
1a. Adózás előtti eredmény ±	+500 +700 +400	Eredménykimutatás
1b. Korrekciók az adózás előtti eredményben ±	–1 600	Analitika
1. Korrigált adózás előtti eredmény (1a+1b) ±	0	
II. Befektetési cash flow (14–18. sorok) ±	0	
16. Hosszú lejáratra nyújtott kölcsönök és elhelyezett bankbetétek törlesztése, megszüntetése, beváltása +		
17. Hosszú lejáratra nyújtott kölcsönök és elhelyezett bankbetétek –		